

גזור ושמור

מה נשמע הזרים

באדיבות הצוות המקצועי של מרכז מריאן לגיל הרך

מדור מקצועי להורים לילדים בגיל הרך

הורים יקרים,

אני איתכם בכתבה אחרונה מתוך סדרת האיפיונים (ביטחון, סקרנות, שליטה עצמית, יחסים חברתיים, היכולת להתמדה, היכולת להיות בקשר ולדבר). הסדרה כולה עוסקת במוכנות הריגשית לפיתוח כישורי חיים ולמידה, פרי עבודתם של גדולי החוקרים והמומחים בתחום הגיל הרך. בכתבה זו אתייחס לנושא: שיתוף הפעולה.

בשבועות הבאים ישתלבו אנשי מקצוע נוספים מ'מרכז מריאן לגיל הרך והמשפחה' ויביאו חומר מקצועי מגוון - כל אחת מתחום ההתמחות והעיסוק שלה.

שיתוף פעולה

שיתוף פעולה זו היכולת לאזן בין הצרכים של היחיד עם מישהו אחר. מקובל לחשוב ששיתוף פעולה הוא שילדים עושים מה שהמבוגרים מבקשים מהם, אלא שזוהי צייתנות לשמה. כדי לפתח אווירה של שיתוף פעולה אצל ילדים, אנו צריכים לעזור להם להבין כיצד הבקשות והחוקים שלנו - טובים לכולם.

המשמחת שבעבודה משותפת לקראת מטרה. עריכת שולחן ביחד, ניגוב צעצועים ביחד, רחיצת מכונית. ציינו את היתרון שבשיתוף פעולה: "ראה כמה מהר ערכנו את השולחן, עכשיו יהיה לנו זמן לשחק לפני ארוחת הערב"; "היה כיף לרחוץ אתך את המכונית, את/ה משפשיף/ת נהדר! ראי איך הברקת את האוטו!".

תנו תשבחות ממוקדות על מאמץ משותף: ציינו למה וכיצד היתה חשובה תרומתם של הילדים: "לקחת את כל הגרביים הלבנות ושמת אותן ביחד, זה עזר לי לסיים עם קיפול וסידור הכביסה מהר יותר, עכשיו יש לנו יותר זמן לשחק"; "החזרת את הספרים למדף, כעת לך קל יותר לבחור את הספר שאתה מעוניין, האם את/ה רוצה שאקרא לך סיפור?".

הציעו הצעות לילדים, אל תפקדו עליהם: הצעות מעלות את שיתוף-הפעולה, בעוד שהוראות בדרך-כלל מעוררות התנגדות: "אתה צריך לחבוש כובע! האם אתה רוצה שאעזור לך, או שאתה רוצה לחבוש את הכובע בעצמך?". קרוב לוודאי שבדרך זו התגובה תהיה טובה יותר, מאשר אם תגידו: "שים את הכובע על הראש!".

הציעו לילדים מספר אפשרויות לבחירה, במקביל לשמירה על החוקים: יש לצמצם שיניים לפני השינה! האם תרצה לעשות זאת לפני הסיפור או אחרי הסיפור?; "צריך להחזיר את הצעצועים למקום! האם תרצה לסדר לפני או אחרי הארוחה?". ילדים יעדיפו תמיד לבצע מטלות מאוחר יותר, אך הם יתנגדו פחות ועדיין אתם שומרים על החוקים בבית.

זיכרו: כבוד הדדי בונה חוש של שיתוף פעולה / שיתוף פעולה נבנה בדרך של כבוד הדדי.

מגישה: רחל מן - רכזת הדרכה והשתלמויות במרכז לגיל הרך, M.A בלימודי הגיל הרך תוכנית שוורץ - האוניברסיטה העברית

'לקיחת-תור': בגיל שישה-תשעה חודשים תינוקות מתחילים להיות מעורבים באינטרקציה הדדית ולחקות את מה שהאחרים עושים. זהו זמן מצויין למשחקים של 'לקיחת-תור'. כשמניחים קובייה בקופסא, תנו לתינוק זמן לחקות אתכם. פעם אתם תשימו חפץ במיכל, פעם התינוק ישים. כשיגדל, פעם אתם תתאימו צורה לתבנית, פעם הפעוט; פעם אתם תזרקו את הכדור, פעם הילדה. כשמגיע הזמן לסדר צעצועים, הפכו זאת למשחק של לקיחת-תור: פעם הפעוטה תחזיר חפץ למדף, פעם אתם. התנסות כזו אינה רק הזדמנות ללמידה, אלא זוהי הזדמנות בשביל הפעוטות לחוש את שמחת העשייה המשותפת.

הסבירו את הסיבה וההגיון להגבלים ולדרישות: לבני השלוש יש בדרך-כלל מספיק אוצר מילים בשפה כדי להתמודד עם בקשות פשוטות. הבהירו איך כל המשפחה תיהנה מהחוקים בבית: "כולנו עוזרים לסדר, על-מנת שלא ייאבדו צעצועים וכדי שנוכל למצוא אותם"; "כשאתה עוזר לי עם הכביסה, אני אוכל לסיים מהר יותר ואז נוכל לצאת לטייל או לשחק ביחד".

הקדישו זמן לפתרון בעיות: אפשר לעזור לבני השנתיים-שלוש בהצעת פתרונות לידלמות יומיומיות, ובמקביל לעודד אותם לשיתוף פעולה: הכריזו על הבעיה: "אתה רוצה לצייר על הקיר, אך אמא לא מרשה!". שאלו שאלות: "היכן כן תוכל לצייר?". נסו פתרונות: הציעו 2 אפשרויות, שמקובלות עליכם: "אולי תצייר על נייר או על קופסת קרטון?". אם הילד/ה מתעקש/ת לצייר על המקרר, שימו סייג: "אני אקח את הצבעים, עד שנגיע להסכמה היכן לצייר". רוב הילדים צריכים עזרה במציאת דרכים מקובלות לתעל את הרצון שלהם: "את יכולה לשים מגנטים על המקרר".

התחילו לבצע יחדיו משימות, בגיל מוקדם: אפשרו לילד לגדול עם החוויה

בדבר שאלות והתייחסות הורים לנושא הכתבה ולסוגיות הנוגעות לגיל הרך, אפשר לפנות לפי כתובת דוא"ל: meravr-gilrach@bezeqint.net, או בטלפון: 08-6812368, 08-6812257, פקס: 08-6601857. כתובתנו: מרכז מריאן לגיל הרך והמשפחה, ת.ד. 654, רח' העצמאות 28, קריית-גת